

Επίδρωση εν κινήσει

Γράφουμε χθες ότι αυτή την εβδομάδα θα παρακολουθήσουμε τη «Μικρή ιστορία του πολέμου» (μτφρ.: Πέτρος Γεωργίου, εκδ. Πατάκι) του Άγγλου ιστορικού Τζέρεμι Μπλακ με αφορμή τις συρράξεις σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή, και πώς οι δύο συγκρούσεις μπορεί δυνητικά να οδηγήσουν σε κλιμάκωση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο Μπλακ γράφει το αυτόνομο, ότι κάθε πόλεμος, πέρα από τη στρατιωτική πλευρά, έχει και την πολιτική. Όμως, ποτέ ένας πόλεμος δεν εξαντλείται σε τέτοιες προσεγγίσεις μόνον. «Οι άνθρωποι συχνά ερμηνεύουν τις συγκρούσεις τους με συμπαντικούς όρους, που περιλαμβάνουν και θρησκευτικά πλαίσια αναφοράς», γράφει ο Μπλακ. Αυτό σημαίνει ότι ο πόλεμος –κάθε πόλεμος– χαρακτηρίζε-

ται (και) από πολιτισμικές, ανθρωπολογικές, φιλοσοφικές ή και ψυχαναλυτικές ακόμα προσλαμβάνουσες.

Ο Μπλακ τονίζει ότι ο πόλεμος υπήρχε εξαρχής στην ανθρώπινη ζωή («αλλά όχι σε μεγάλη κλίμακα») και ότι μια πρώτη πολεμική σύγκρουση ήταν ανάμεσα στον άνθρωπο και στο ζώο.

Για τον πρωτόγονο άνθρωπο, ήταν ένας πολύ κρίσιμος πόλεμος επιβίωσης. Όπως όμως θα εξελισσόταν βιολογικά ο άνθρωπος, θα γινόταν και ένας εξαιρετικά άνισος πόλεμος. Από την άλλη –όπως το ζήσαμε όλοι το 2020– μπορεί ο άνθρωπος να υπέταξε τον λύκο

ή την αρκούδα, μπροστά όμως σε έναν αόρατο, μικροσκοπικό ιό μοιάζει ιδιαίτερα ευάλωτος.

«Η νίκη των ανθρώπων επί των ζώων σε μια σύγκρουση που διατρέχει όλη την ανθρωπινή ιστορία και σήμερα παίρνει νέες μορφές, καθώς μαχόμαστε ενάντια σε πλάσματα αόρατα με γυμνό μάτι, οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό σε έμφυτες σωματικές και διανοητικές ιδιότητες των ανθρώπων, αλλά και στην ικανότητά τους να τις αξιοποιούν για να αυξήσουν τις πιθανότητες επιτυχίας τους. Ένας βασικός παράγοντας από σωματική άποψη ήταν η ιδιότητα της επίδρωσης εν κινήσει, τη στιγμή που πολλά ζώα

πρέπει να σταματήσουν να κινούνται για να ιδρώσουν. Αυτή η ιδιότητα αποτέλεσε μεγάλο πλεονέκτημα, και στην κατάδιωξη και στη φυγή».

Προφανώς και ο άνθρωπος πολεμούσε προτού καν αφήσει πίσω τη ζωώδη φύση του. Στην ταινία «2001: Η Οδύσεια του Διαστήματος» (1968), ο Στάνλεϊ Κιούμπρικ απεικονίζει πώς μια ομάδα πιθήκων διεκδικεί ένα λάκκο με νερό από μια άλλη. Επικρατεί εκείνη που ξέρει να χειρίζεται εργαλεία: το οστό ενός νεκρού ζώου. Ένας πρώτος –μικροσκοπικός– πόλεμος κερδίζεται.

Μαζί με το εργαλείο, ο πρώτος άνθρωπος ανακαλύπτει και τη βία. Όχι μόνον ότι μπορεί να κυριαρχήσει μέσω αυτής, αλλά ότι η έκρηξη αδρεναλίνης που προκαλεί, είναι μεθυστική, εθιστική.